

UVIC Universitat de Vic
Facultat d'Educació,
Traducció i Ciències Humanes

*Influència dels factors culturals en el procés de
construcció del coneixement*

Treball Final de Grau de Psicologia

CONTRERAS CAPRILES, MaFe

4rt curs, Grau en Psicologia

Tutora: Mila Naranjo

Treball Final de Grau

Facultat d'educació, Traducció i Ciències Humanes

Vic, Maig 2015

Agraïments

A la meva tutora, Mila Naranjo, per haver confiat en mi no només durant la realització d'aquest projecte sinó durant tota la carrera, i per que les seves ganes, força i energia, la converteixen en un referent digne d'admirar i seguir.

A María Victoria Vidal, perquè sense la seva ajuda i implicació, aquest projecte no hagués estat possible.

A la meva mare Victoria Capriles pel seu recolzament incondicional, el seu amor, i per ser un exemple a seguir.

Als meus germans Ana Karina i Guillermo Contreras, que malgrat la distància sempre han sigut un pilar fonamental en la meva vida.

A les meves amigues eternes Lorena Vega i Andrea Espinoza, per haver compartit juntes els moments més importants de les nostres vides i ser les millors amigues.

A les meves amigues Irene Catena i Marta Armengol, per tots els moments compartits, tots els viatges, i perquè sense la seva companyia i el seu suport aquest llarg camí no hagués estat possible.

A la meva parella, Efren Casas, per haver fet d'aquest any el millor de molts i perquè sense el seu suport i amor incondicional avui no estaria escrivint aquestes lletres.

Resum

Actualment ens trobem en una societat que es caracteritza per la diversitat cultural i la interacció social entre persones que provenen de llocs molt llunyans. No obstant, el lloc on aquesta característica es veu millor reflectida és dins de les aules educatives. L'escola és el lloc on famílies de tot arreu convergeixen i interaccionen gràcies a que els seus fills formen part d'aquesta comunitat.

Cultura, diversitat, educació, desenvolupament, intel·ligència, són paraules que actualment tenen una gran presència en el nostre dia a dia, especialment dins de l'àmbit educatiu. Però quin és el significat d'aquestes? Quines implicacions tenen sobre la nostra vida i la nostra comprensió de la realitat?. L'objectiu principal d'aquest treball és, per una banda, presentar la significació que famílies de diferents cultures li donen a aquestes qüestions, fent èmfasis en les semblances i les diferències, i per l'altra, mostrar com el procés de construcció de coneixement dels infants que acudeixen cada dia a les aules es veu influenciat per la interacció entre ells, entre famílies, entre cultures, per l'escola i pel context on es desenvolupen.

Per aconseguir això, es van realitzar entrevistes a mares i fills de 3 famílies que pertanyen a cultures diferents, una catalana, una colombiana i una marroquí, que acudeixen a la mateixa escola a Barcelona. Cal destacar que la intenció d'aquest treball no és fer generalitzacions sinó accedir als significats compartits entre generacions i entre cultures.

Paraules clau: Cultura, Diversitat, Coneixement, Intel·ligència, Desenvolupament, Context.

ABSTRACT

Today's society is characterized by cultural diversity and social interaction among people from places which are very far away from each other. However, where this is better reflected is in our classrooms. Schools are where all families from everywhere converge and interact because their children are part of the school community.

Culture, diversity, education, development, intelligence are buzzwords nowadays, especially within classrooms. But what do these words mean? What are their implications in our lives and comprehension of reality? The main objective of this study is, on one hand, to expose the meaning that families from different cultures give to these matters, emphasizing differences and similarities, and on the other, to show how the construction of knowledge of the children that go to school every day can be influenced by the interaction between themselves, their families and cultures, the school and the environment with which they interact.

In order to achieve this objective, parents and children from three different families from three different cultures, Catalan, Colombian and Moroccan, whose children go to the same school in Barcelona were interviewed. It is worth highlighting that this study intends not to generalize but to access shared meanings between generations and cultures.

Key words: Culture, diversity, Knowledge, intelligence, development and environment.

Índex

1.	Introducció	7
1.1.	Presentació	7
1.2.	Justificació.....	8
2.	Marc Teòric	9
2.1.	Teories del desenvolupament: relació entre desenvolupament i educació	9
2.1.1.	El desenvolupament com a procés necessari per l'educació	9
2.1.2.	El desenvolupament com a procés mediat per l'educació	9
2.2.	Contextos de desenvolupament: Teoria ecològica de Bronfenbrenner	10
2.2.1.	Macrosistema.....	11
2.2.2.	Exosistema.....	11
2.2.3.	Mesosistema	11
2.2.4.	Microsistema	11
2.2.4.1.	Família.....	12
2.2.4.2.	Escola	12
2.3.	Processos de Desenvolupament individual: construcció subjectiva de la realitat	13
2.3.1.	Construcció del coneixement.....	13
2.3.2.	Llenguatge com a instrument.....	15
2.3.3.	Atribució de sentit.....	16
2.3.4.	Interacció social i desenvolupament	17
2.4.	Concreció de l'objecte d'estudi: la intel·ligència com a element mediador entre els processos de desenvolupament individual i social	18
2.4.1.	Intel·ligència única versus intel·ligències múltiples.....	18
2.4.2.	Intel·ligència estàtica versus modificable.....	19
2.4.3.	Intel·ligència individual i acontextual versus distribuïda i socialment situada	19
3.	Disseny de la investigació	21
3.1.	Pregunta d'investigació	21
3.2.	Objectius	21
3.3.	Metodologia	22
3.3.1.	Instruments	22
3.3.2.	Mostra.....	23
3.3.3.	Procediment	23
3.3.4.	Anàlisi de les dades	24
4.	Resultats	25
4.1.1.	Esquema ecològic de la mostra	25
4.1.2.	Coneixement mares – infants: similituds i diferències.....	26
4.1.3.	Similituds i diferències culturals	35

5.	Conclusions	45
5.1.	Conclusions generals.....	45
5.2.	Discussió de resultats	50
5.3.	Limitacions i possibilitats.....	51
6.	BIBLIOGRAFIA.....	53

1. Introducció

1.1. Presentació

Els processos de canvi que es produeixen en les persones al llarg del cicle vital han estat una de les grans qüestions de la psicologia evolutiva i les branques que estudien el comportament humà. Les persones ens trobem en constant canvi, al llarg de la vida passem per diferents etapes que determinen el nostre desenvolupament. Però, són aquestes etapes les mateixes per tothom?, tots passem pels mateixos processos de canvi?, aquests es donen sempre en el mateix interval d'edat?, és una qüestió biològica?, o cultural?

Històricament, s'ha intentat donar resposta a aquestes qüestions i s'han dut a terme nombroses investigacions, Darwin (1877), Freud (1995), Erikson (1933), Klein (1927), Piaget (1936, 1937, 1946, 1967), Vigotski (1978; 1986) intentant determinar, quins canvis es consideren normatius en relació amb l'edat, la generalització i universalització d'aquests a tota la població. No obstant, tot i que avui en dia molts d'aquest canvis es consideren vàlids i normatius per a tota la població, especialment la infantil, encara existeix un gran debat respecte al paper que juguen l'entorn i la cultura dins del desenvolupament humà. Per què, encara que considerem vàlids i socialment acceptats aquests canvis i aquestes etapes tant marcades, no tots passem per les mateixes etapes a la mateixa hora, per què cada infant té una concepció del món tan diferent a la de la resta?

Avui en dia, tot i que s'han obert les portes al factor ambiental i cultural, aquest encara no rep la importància que mereix, ni es troba al mateix nivell que el factor biològic. És el mateix créixer a Europa que a Amèrica, a Àsia que a Àfrica, a Catalunya que a França?. Potser fa un temps, quan encara no hi havia tantes migracions, era més fàcil respondre a aquestes qüestions, però amb una societat com la que vivim actualment, on les cultures ja no es troben delimitades pel component geogràfic, sinó que la seva presència es fa evident per les costums, les formes de desenvolupar-se en l'entorn i les formes d'interacció, ens hauríem de preguntar: és el mateix créixer a una família catalana que a una africana? a una família russa que a una llatinoamericana? Quina influència té la diversitat cultural sobre el desenvolupament dels infants? aquests no només es relacionen amb persones de la seva cultura d'origen. Sinó que també es relacionen amb altres cultures, quines repercussions té això, s'està generant un nou coneixement?

La cultura és un concepte dinàmic i en constant canvi, una de les seves característiques fonamentals és la transmissió i generació de coneixement. En la nostra societat, caracteritzada per la diversitat cultural, podem observar com el coneixement de cada cultura es transmet als seus membres més petits i que alhora s'està generant i transformant en una nova cultura gràcies a l'interacció entre aquestes. Totes aquestes qüestions són les que fan plantejar-me quin és el

paper que juga l'entorn i la cultura dins del desenvolupament personal. El meu interès és conèixer què significa créixer en les diferents cultures, accedir als significats i valors que caracteritzen a cadascuna i observar si aquests es veuen reflectits en els infants que en un futur seran els responsables de transmetre aquest coneixement.

1.2. Justificació

Sempre m'he qüestionat per què les persones som tant diferents unes d'altres, quin és el factor que determina aquesta diferència, si és una qüestió genètica, cultural, o bé, si són ambdues alhora quina té més pes sobre el nostre ser. Quan vaig arribar a viure a aquest país, tot i que la meva cultura d'origen no és tan diferent a aquesta, em vaig adonar de que tot el que jo considerava com cert i tot el que coneixia sobre el món era totalment diferent al que em vaig trobar. El xoc cultural que vaig viure va ser molt important i molt determinat per totes les decisions que vaig prendre posteriorment, tot i que en el moment no era conscient, ara sé que sóc el que sóc gràcies a haver tingut l'oportunitat de viure i conèixer dos móns totalment diferents.

No obstant, si per mi va ser tant important, em pregunto quina importància tindrà aquesta situació per persones que venen de països encara més diferents, que viuen un impacte encara més fort que el jo vaig viure. Però, sobretot em pregunto com ho viuran els infants que encara estan en procés de desenvolupament i que tenen alhora les seves arrels en aquest país i en el país de procedència dels seus progenitors, que creixen relacionant-se amb una gran quantitat de cultures diferents i que estan vivint una experiència totalment diferent a la que vàrem viure nosaltres, els nostres pares o qualsevol generació anterior.

2. Marc Teòric

2.1. Teories del desenvolupament: relació entre desenvolupament i educació

L'estudi del desenvolupament humà, especialment en Psicologia Evolutiva i Psicologia de l'educació, ha estat marcat per dos grans posicionaments que es diferencien clarament per la seva manera d'entendre la relació entre desenvolupament i educació, i els factors que es consideren com a responsables dels canvis que experimenten les persones al llarg de cicle vital (Miras, 1991). Per una banda, el primer posicionament, defensa que el desenvolupament i l'educació són processos dissociats i independents, i per l'altra banda, la segona tendència, defensa que entre aquest dos processos, desenvolupament i educació, existeix una estreta interrelació.

2.1.1. El desenvolupament com a procés necessari per l'educació

El desenvolupament entès com a procés necessari per l'educació respon al primer posicionament que concep educació i desenvolupament com processos dissociats i independents. Històricament aquesta concepció ha estat dominant en l'àmbit de la psicologia evolutiva i es caracteritza per considerar el desenvolupament com un procés que implica canvis globals, duradors i irreversibles sobre la conducta humana (Miras, 1991). A més a més, una de les principals característiques d'aquest posicionament és que considera que aquest canvis són de caràcter universal i independents dels factors físics i socials en els que es troba immersa la persona. Per la qual cosa es considera el desenvolupament com un procés de canvi intern i espontani deslligat de la consciència o voluntat personal (Miras, 1991).

2.1.2. El desenvolupament com a procés mediat per l'educació

En contraposició a aquesta tendència que considera el desenvolupament com un procés universal i individual, sorgeixen nous posicionaments que tenen el seu origen, inicialment, en una perspectiva socio-cultural, les hipòtesis de Vigotski i els seus col·laboradors (Miras, 1991) i en una perspectiva ecològica.

Aquest posicionament defensa que el desenvolupament és un procés mediat per l'educació. És a dir, dona pas a un desenvolupament on els factors socials i culturals actuen com a mediadors entre la persona i el seu entorn més pròxim (Miras, 1991). El desenvolupament es dona dins d'un context específic on gràcies a la participació i interacció amb altres membres de la cultura pròpia de l'entorn s'obté accés al bagatge cultural propi de cada context. No obstant, tot i que

des d'aquesta perspectiva els factors socials i culturals són de gran importància, no s'oblida la base biològica sobre la qual s'assenta (Miras, 1991). Per la qual cosa es distingeix entre dos tipus de desenvolupament que actuen de manera simultània, conflueixen i s'interrelacionen, el desenvolupament natural o psicobiològic i el desenvolupament cultural. El primer respon a l'herència genètica i als canvis biològics i maduratius de cada individu, i el segon es refereix a la incorporació de competències modelades per la cultura a la que pertany cada persona.

2.2. Contextos de desenvolupament: Teoria ecològica de Bronfenbrenner

El desenvolupament humà es pot entendre com el conjunt de canvis que es produeixen en una persona al llarg del seu cicle vital, a través d'aquests la persona accedeix a processos cada vegada més complexos (Cantero, Delgado, Gión, Martínez, Navarro, Pérez & Valero, 2011). Es tracta d'un procés global i continu que s'ha intentat explicar, principalment, a través de tres grans perspectives que intenten donar resposta al per què de les diferències individuals i als factors que originen aquestes. La perspectiva innatista, concep l'origen de les diferències individuals des d'un punt de vista biològic i estàtic, som diferents perquè biològicament som diferents i aquestes diferències no són modificables. La perspectiva ambientalista, en canvi, atribueix l'origen d'aquestes diferències al context de desenvolupament, som diferents perquè ens desenvolupem en entorns diferents. Per últim, la perspectiva interaccionista considera que hi ha una interacció entre els aspectes biològics i els ambientals.

Una de les teories més influents sobre el desenvolupament humà va ser la Teoria ecològica de Bronfenbrenner (1979) que busca explicar la interdependència entre la persona i l'entorn (Pons & Díez, 2008) i sorgeix com a resposta als estudis de laboratori que intenten explicar el comportament humà separant-lo del seu context natural. Segons Bronfenbrenner (1979) el desenvolupament humà són els canvis perdurables en la manera en que una persona percep el seu ambient i es relaciona amb ell; considerant a la persona com un subjecte actiu que es relaciona, interpreta, viu i experimenta l'ambient ecològic que l'envolta. Precisament la seva manera de percebre l'entorn és el que fa que actuï diferent (Moreal & Guitart, 2012). Per tant, és necessari situar el desenvolupament dins d'un context, Bronfenbrenner (1979) es refereix a aquest com "ambient ecològic" i el defineix com un conjunt d'estructures seriades que encaixen unes dins de les altres de menor a major, el nivell més intern és l'entorn més immediat de la persona i el més extern la societat en la que s'envolta (Moreal & Guitart, 2012). El desenvolupament es dona com a resultat de la interacció entre aquests sistemes on té lloc la vida de l'individu i les seves característiques personals (Pons & Díez, 2008).

2.2.1. Macrosistema

El macrosistema és el conjunt d'influències més ampli en què es troba la persona, inclou els valors socials imperants, les característiques ètnico-culturals, les condicions polítiques, econòmiques i els esdeveniments històrics que condicionen la dinàmica social. Totes aquestes condicions macrosocials particulars incideixen sobre els continguts mentals i conductuals de cada persona (Pons & Díez, 2008). A més a més, el macrosistema inclou també el sistema de creences o ideologies d'una determinada regió que afecten el desenvolupament i modelen la resta de sistemes. (Moreal & Guitart, 2012). Podem dir, doncs, que la cultura i els individus són interdependents i les creences col·lectives actuen com a guia del comportament individual.

2.2.2. Exosistema

L'exosistema fa referència a un o més entorns en els quals la persona en desenvolupament no participa activament però els fets que es produeixen dins d'aquests incideixen sobre els contextos en els quals la persona sí participa. Per exemple, tot el que passi a la feina dels pares té un repercussió sobre el sistema familiar i, per tant, sobre el desenvolupament dels fills (Pons & Díez, 2008).

2.2.3. Mesosistema

El mesosistema s'entén com el conjunt d'interconnexions que s'estableixen entre els diferents contextos en què participa la persona en desenvolupament. És a dir, es tracta d'un complex sistema de microsistemes de naturalesa dinàmica i que estableixen interconnexions de repercussió mútua (Pons & Díez, 2008). Un bon exemple per il·lustrar els mesosistemes són les interconnexions que s'estableixen entre família i escola, les influències que rep un/a nen/a dins de l'entorn familiar repercuteixen sobre el seu desenvolupament a l'escola de la mateixa manera que les influències que aquest rep a l'escola influeixen en el seu entorn familiar.

2.2.4. Microsistema

Finalment trobem el microsistema, l'inici o el final d'aquest complex sistema d'influències mútues. Segons com es miri, podríem considerar el microsistema com el principi del conjunt d'interaccions que s'estableixen entre els diferents sistemes i que acaben conformant el que s'entén com cultura, com una gota que cau sobre l'aigua i ens deixa veure com les ones s'expandeixen sobre aquesta. No obstant, també ho podem entendre de la manera contrària, com si miréssim la caiguda d'una gota d'aigua en retrocés, les ones expansives es contrauen fins a arribar al punt de partida, el microsistema, que rep les influències de la resta de sistemes i funciona segons aquestes, es tracta d'un procés constant d'anada i tornada on la persona crea i rep alhora influències aquest entorn (Pons & Díez, 2008).

Però que és el microsistema? aquest es defineix com l'àmbit relacional més pròxima a la persona, l'entorn en què tenen lloc interaccions directes entre els integrants (Pons & Díez, 2008). Una mateixa persona forma part de diversos microsistemes que exerceixen una funció socialitzadora on l'individu desenvolupa la seva personalitat, actituds, estils comportamentals i interioritza les creences socials en relació a rols, valors i estàndards conductuals. La família, l'escola, el grup d'iguals són exemples de contextos relacionals d'una persona en desenvolupament.

2.2.4.1. Família

La família és el microsistema per excel·lència, aquest juga un paper crucial en el procés de desenvolupament i socialització dels essers humans (Muñoz, 2005), i es pot definir com "La unió de persones que comparteixen un projecte vital de existència en comú que es vol durador, en el que es generen forts sentiments de pertinença a dit grup, existeix un compromís personal entre els seus membres i s'estableixen intenses relacions d'intimitat, reciprocitat i dependència" (Palacios & Rodrigo, 1998: 33) *Consultado en* (Muñoz, 2005). Entre les seves característiques principals trobem que les influències familiars són les primeres i més persistents. A més a més, les relacions que s'estableixen dins d'aquest sistema destaquen per la seva intensitat afectiva i capacitat configuradora de les relacions posteriors fora de la família (Muñoz, 2005).

D'altra banda des de la perspectiva sistèmica, més concretament, la *Teoria general de Sistemes*, la família es concep com sistema obert i en constant transformació, gràcies a les interaccions dinàmiques que s'estableixen entre el diferents subsistemes que el componen, és a dir, entre cadascú dels seus membres, i també gràcies a la interacció amb altres sistemes com el sistema educatiu o la comunitat (Muñoz, 2005). Per tant, no només els infants reben les influències de les pràctiques familiars i les traslladen a altres llocs, tot el sistema familiar canvia constantment, gràcies al dinamisme de la interacció entre els membres i amb altres sistemes, configurant un entorn on les influències són mútues.

2.2.4.2. Escola

Després de la família, el microsistema escolar, és el segon més influent en el desenvolupament dels infants (Muñoz, 2005). Aquests passen grans quantitats d'hores a l'escola on interaccionen no només amb professors, sinó també amb altres infants que pertanyen a sistemes familiars que poden ser tant de la mateixa cultura com d'altres. Es crea així una xarxa de mesosistemes i exosistemes on tots d'alguna manera o altra s'influencien entre sí.

Tot i que la família és l'entorn d'influències més potent, podríem dir que l'escola és l'entorn d'influències més variades. Els infants s'involucren en un sistema que ve delimitat pel macrosistema cultural, el qual regeix el tipus d'educació que s'imparteix. A més a més, a grans

trets, també podríem considerar l'escola com un macrosistema, que té unes concepcions pròpies sobre l'educació i el desenvolupament, on cada aula és el microsistema dels infants que les conformen i on la interacció entre sí constitueix un entorn relacional d'influències mútues entre cada element tant intern, professors i infants, com extern, famílies i cultures.

2.3.Processos de Desenvolupament individual: construcció subjectiva de la realitat

La perspectiva biològica, que intenta explicar els canvis que pateix un individu al llarg de la seva vida a través de factors intrínsecs i purament biològics, ha estat dominant dins de l'estudi del desenvolupament humà. Tot i així, des de que les perspectives que tenen en compte els factors socials, han anat agafant força, el desenvolupament es comença a entendre d'una altra manera. Aquests s'entén com el desplegament de les capacitats psicològiques humanes, les quals consten d'un substrat biològic però s'expandeixen en una matriu relacional i social. És a dir, el desenvolupament és el resultat d'una mútua interrelació entre allò biològic i allò social (Perinat & Col·laboradors, 2007). Aquesta idea s'allunya de les relacions de causalitat que s'estableixen en la perspectiva biològica, concebut el desenvolupament com un procés de transformació continu que es manté al llarg de la vida i en el qual influeixen gran quantitat de factors. (Perinat & Col·laboradors, 2007). Durant aquest procés l'individu construeix i desenvolupa la seva pròpia visió del món i aprehèn a relacionar-se amb aquest. Les característiques individuals, l'experiència i la cultura són part dels factors que intervenen en aquest procés, el de la construcció de la pròpia identitat i el coneixement.

2.3.1. Construcció del coneixement

El desenvolupament, les emocions, la intel·ligència, la construcció de coneixement, la comunicació han estat uns dels fenòmens més estudiats en l'àmbit de la psicologia i la psicologia del desenvolupament, entre aquests fenòmens destaquen l'estudi de la intel·ligència i la cognició o construcció de coneixement. Però què és la intel·ligència? què és el coneixement?.

Piaget (1936, 1937, 1946, 1967), un dels majors representats de la psicologia del desenvolupament, va centrar la seva teoria en entendre com coneixem, com es dona aquest procés i com arribem a saber el que sabem. Tot i que en la seva teoria no va tenir en compte la influència social i parteix des de la perspectiva biològica, les seves hipòtesis serveixen com a punt de referència per entendre el coneixement des d'una perspectiva més actual. Segons Piaget (1967), el coneixement es dona gràcies als intercanvis funcionals que es donen entre

l'organisme i l'entorn, dins d'aquests intercanvis es dona el comportament, que és el conjunt d'accions i eleccions sobre el medi que serveixen per organitzar aquest intercanvis a nivell òptim. El comportament es dona en base als esquemes mentals de l'individu, els quals són formes mentals de percepció o raonament i es consideren com maons de construcció (Perinat & Col·laboradors, 2007).

En la interacció amb el medi es posen en joc els esquemes mentals de cada individu, i es dona un doble procés d'assimilació i acomodació. L'assimilació significa que l'organisme incorpora la informació gràcies als esquemes mentals, és a dir, s'atribueix significat als objectes. Per altra banda l'acomodació significa la modificació dels esquemes en funció de les característiques de l'objecte. Aquests dos processos impliquen algun tipus d'organització o sistema estructural, a través de l'acció els objectes són incorporats per l'individu als esquemes d'acció, per tant l'adaptació no és només executar els comportaments adequats, és adquirir coneixement (Perinat & Col·laboradors, 2007).

No obstant, malgrat que la teoria de Piaget (1967) va ser de gran influència en l'àmbit de la Psicologia Cognitiva i del desenvolupament, aquesta va rebre importants crítiques per no tenir en compte el context social on es desenvolupa cada individu.

Actualment podríem dir que les relacions entre context cultura i coneixement són indubtables, malgrat això, aquesta obvietat sembla no ser reconeguda per tots els psicòlegs, analitzant en moltes ocasions cultura i coneixement com fenòmens independents (Lacasa & Herranz, 2014). Tot i així, segons Vigotski (1978; 1986) i els que es posicionen en la perspectiva que posen l'accent en les dimensions socials, es considera que el context és constituït més enllà de l'entorn físic i es determina tant per allò que les persones fan com per quan i on ho fan. En altres paraules, les persones serveixen com entorn per la resta de membres de la comunitat (Lacasa & Herranz, 2014)

Vigotski (1978; 1986), seguidor però al mateix temps crític de les teories de Piaget (1967) i un dels majors representants de la perspectiva socio-constructivista, considera que la activitat cognitiva no pot ser entesa independentment del context en que aquesta es dona i actua sinó que aquesta es veu determina per l'entorn sociocultural a dos nivells, la interacció social i el context històric i socio-cultural. Per una banda, la interacció social proporciona a l'infant informació i eines útils per desenvolupar-se en el món a través dels membres més experimentats de la societat; per l'altra, el context històric i socio-cultural determina i controla el procés a través del que els membres d'un grup social accedeixen a unes eines o altres (Lacasa & Herranz, 2014).

Ja des del naixement tot ésser humà forma part d'una comunitat amb una concepció pròpia del funcionament dels seus membres, la relació amb aquest i com enfrontar-se a la vida, a més a més, aquesta comunitat, tot i que influenciada pel passat, forma part d'un context històric

específic que regeix el seu funcionament, que proporciona unes condicions específiques a les quals les persones adapten el seu comportament i estils de vida. Però com podem veure l'efecte d'aquestes condicions que semblen tant globals a nivell individual i social, van molt més enllà d'això, i es reflecteixen també a nivell de les funcions cognitives. Els plantejaments de Vigotski (1978; 1986), esmentats anteriorment ens ajuden a entendre-ho, segons aquest autor, les funcions cognitives apareixen primer en l'àmbit social i només després a nivell individual, és a dir, la interacció social proporciona als membres menys experimentats situacions de resolució de problemes on l'acció es guida pel membre expert que s'encarrega de regular i proporcionar un model d'execució més madur. En aquest procés d'interacció expert-novell, apareix el concepte de Zona de desenvolupament proper que es defineix com la distància entre la capacitat de resoldre un problema individualment i la capacitat de solucionar-lo amb l'ajuda d'algú més expert, i que ens ajuda a comprendre com les capacitats cognitives apareixen a nivell intersíquic i després a nivell intrapsíquic (Lacasa & Herranz, 2014).

Alhora que es donen els diferents processos d'interacció social, la cultura maximitza el seu impacte sobre el desenvolupament proporcionant contextos a los que els infants accedeixen en funció de la Zona de desenvolupament proper. En les diferents pràctiques culturals es poden identificar quatre factors que condicionen el desenvolupament els infants:

1. La cultura organitza la presència o absència d'entorns problemàtics bàsics als que l'infant ha d'enfrontar-se i que estan incorporats en les pràctiques culturals.
2. La freqüència amb la que els infants realitzen certes activitats que es consideren bàsiques en cada grup social, està culturalment organitzada.
3. La cultura determina les pautes segons les quals certs successos es presenten conjuntament.
4. La cultura regula el nivell de dificultat de les tasques que han de realitzar-se en un determinat context.

En definitiva, el context condiona profundament el desenvolupament cognitiu i social dels infants.

2.3.2. Llenguatge com a instrument

Segons Vigotski (1978; 1986) la configuració del psiquisme humà es dona en el marc de les relacions socials, és a dir, gràcies a la mediació entre els éssers humans, que ve donada a través del llenguatge (Perinat & Col·laboradors, 2007). Aquest procés de mediació consta de dues facetes complementàries, en primer lloc, les capacitats superiors s'adquireixen gràcies als útils i instruments amb els quals s'instaura la cultura i, en segon lloc, l'altra faceta de la mediació és

aquella que es realitza a través dels signes. Per Vigotski el signe posseeix un significat i a més a més porta significats. És a dir, gràcies a que els adults fan coses significatives els infants adquireixen els significats de la cultura. Els signes són els gestos comunicatius com l'escriptura o el llenguatge, però també els gestos instrumentals com menjar amb forquilla i ganivet o amb palets xinesos (Perinat & Col·laboradors, 2007).

La construcció de la ment humana es comença a través de la mediació de signes i es segueix amb el procés de comprendre'ls i apropar-se d'ells, procés bàsic en el desenvolupament infantil (Perinat & Col·laboradors, 2007). Aquests procés d'apropiació és allò que Vigotski defineix com internalització, i així el llenguatge es concep com a un instrument en un doble sentit: per una part permet la comunicació de l'infant amb la resta i per l'altra el control de la seva conducta. La internalització de la parla és progressiva i està plenament relacionada no només amb funcions socialitzadores sinó que també amb funcions intrapersonals. Per tant es considera que els infants fan ús del llenguatge no només per comunicar-se sinó també per guiar, planificar i controlar la pròpia activitat (Lacasa & Herranz, 2014).

2.3.3. Atribució de sentit

A una comunitat les persones conviuen, treballen i comparteixen un món d'experiències comprensibles per totes elles, és a dir, dotades d'un sentit comú. Quan un nou membre apareix en aquest món social la seva incorporació a la comunitat implica fer seus els significats que orienten l'activitat dels seus membres. La noció de significats, a més a més, té connotacions cognitives, per tant, es concep com quelcom que existeix i s'elabora dins de la ment (Perinat & Col·laboradores, 2007). Donar significat significa atribuir-li un sentit propi, arribar a conèixer.

Conèixer implica, per tant, una participació activa de cada membre de la comunitat, sobretot dels infants, que dins de la participació social comencen a donar un sentit propi al seu entorn i a autoregular el propi comportament. Procés que es juga a dos nivells complementaris el intermental (socio-comunicatiu) i el intramental (elaboració cognoscitiva) (Perinat & Col·laboradores, 2007). No es tracta d'un procés on els significats dels adults es reproduïxen directament en la ment dels infants, com una fotocòpia, els adults modelen les accions rudimentàries dels infants en el procés pel qual interioritzen primer la forma i després el significat, i a través del qual apareix la intersubjectivitat que permet la construcció i reelaboració conjunta de significats.

2.3.4. Interacció social i desenvolupament

A qualsevol societat o comunitat, tot i sent mol diferent d'altres, existeix el procés pel qual els membres en interacció amb els altres desenvolupen maneres de pensar, sentir i actuar que són essencials per la seva participació social, aquest procés és el que s'anomena procés de socialització.

L'enfocament ecològic de Bronfenbrenner (1979) descriu la socialització com el pas de l'infant a través de diferents àmbits (Perinat & Col·laboradores, 2007), els quals poden diferir en qualsevol cultura però posseeixen un denominador comú, aquest és la família. L'activitat d'aquesta està orientada per les creences, valors i metes que imperen en la seva comunitat cultural i, a més a més, està orientada per la representació de la infància que té cadascuna. Per altra banda, la socialització es duu a terme en l'entramat de la vida quotidiana on existeixen un món de normes explícites però sobretot implícites que els infants compleixen no de manera mecànica sinó entenent que "les coses són així" que s'ha d'actuar d'una manera determinada en determinades situacions. La socialització és, per tant, més que aprendre a comportar-se, és adoptar una manera de viure i entrar en un sistema de significats on en realitat s'aprèn a aprendre dins d'un context cultural, i no únicament s'interioritzen significats sinó que gràcies a l'activitat constructiva dels infants es creen marcs interpretatius de la realitat (Perinat & Col·laboradores, 2007). Aquesta afirmació posa en dubte l'universalisme de les capacitats de la psique humana, o al menys respecte a al que anomenem "pensament", "coneixement", o "intel·ligència", ja que, com arribarem a veure, cada cultura té la seva pròpia concepció al respecte i cap és més que d'altra.

2.4. Concreció de l'objecte d'estudi: la intel·ligència com a element mediador entre els processos de desenvolupament individual i social

L'estudi de la intel·ligència humana ha estat altra de les grans qüestions de la psicologia, la psicologia del desenvolupament i les ciències que estudien el comportament humà. Tot i així, en l'actualitat, encara existeix un gran debat respecte al que es denomina "Intel·ligència" i existeixen múltiples teories i posicionaments al respecte.

Al llarg de la història, Darwin (1887), Galton (1869) Binet (1905), Thurstone (1938), Piaget (1964), Sternberg (1980; 1985; 1997), Gardner (1995), l'estudi de la intel·ligència en la cultura occidental ha anat patint canvis respecte a les concepcions que es tenen sobre aquesta. Aquest canvis es poden resumir en 3 debats principals i formes de posicionar-se davant la definició de intel·ligència.

2.4.1. Intel·ligència única versus intel·ligències múltiples

El primer debat gira entorn a les concepcions que defensen la intel·ligència com una capacitat única i clarament definida, és a dir, es distingeix un sol tipus d'intel·ligència. Mentre que d'altres defensen que aquesta capacitat posseeix múltiples variants, és a dir, existeixen diferents tipus de intel·ligències i totes les persones estan dotades de aquestes en menor o major grau.

La perspectiva diferencial psicomètrica, Binet (1905), Thurstone (1938), per exemple és una de les teories que defensa un caràcter unitari de la intel·ligència i es centra en l'estudi de les diferències individuals en l'àmbit intel·lectual i la cerca d'instruments per la mesura d'aquestes diferències. Trobem també la perspectiva del processament de la informació Stenrberg (1980; 1982), que intenta comprendre i identificar els processos cognitius de selecció, organització i processament de la informació implicats en el comportament intel·ligent però no es preocupa per les diferències individuals (Coll & Onrubia, 2001).

En contraposició a aquestes perspectives esmentades anteriorment, trobem teories més modernes com la Teoria de les intel·ligències múltiples de Gardner (1995) que parteix d'una crítica frontal a la concepció unitària i unidimensional de la intel·ligència. Aquesta reconeix moltes facetes distintes en la cognició i postula diferents tipus de potencials cognitius en les persones, anomenats habilitats, talents o capacitats mentals que totes les persones posseeixen en major o menor grau. Existeixen, llavors, la intel·ligència musical, la cinetico-corporal, la matemàtica, la lingüística, la espacial, la interpersonal, la intrapersonal o la naturalista, entre d'altres (Coll & Onrubia, 2001). Altra d'aquestes teories és la teoria de la intel·ligència exitosa,

Sternberg (1997), que és la que s'aplica per aconseguir objectius importants i la que mostren aquells que han obtingut èxit a la vida, ja sigui segons patrons personals o socials. Aquesta intel·ligència considera tres aspectes independents entre sí, la intel·ligència analítica, la creativa i la practica.

2.4.2. Intel·ligència estàtica versus modificable

El segon debat gira al voltant de la modificabilitat de la intel·ligència, per una banda trobem als que defensen una concepció estàtica d'aquesta, és a dir, entenden la intel·ligència com una capacitat amb la que es neix i les característiques de la qual es mantenen en el temps, i que per tant no és poden canviar. Per altra banda, es troben els que defensen que la intel·ligència és modificable, això vol dir que defensen que aquesta capacitat pot canviar i es pot modificar amb el temps. Sent per tant és una capacitat que es desenvolupa poc a poc i que es compren dins del context i el nivell de desenvolupament actual.

Normalment trobem que les teories que defensen un caràcter unitari de la intel·ligència també la conceben com a estàtica, mentre que les que defensen un caràcter múltiple la conceben com a modificable. Per tant les teories com la perspectiva diferencial psicomètrica o la perspectiva del processament de la informació es trobarien en el primer posicionament. La teoria de les intel·ligències múltiples o la intel·ligència exitosa es trobarien en el segon posicionament. La teoria triarquica de la intel·ligència, Sternberg (1985) va ser una de les més representatives en el canvi cap una concepció modificable de la intel·ligència i les relacions d'aquesta amb l'aprenentatge. Aquesta teoria va començar a considerar la intel·ligència en relació amb els entorns del món real i en termes d'aplicació a la adaptació, modificació i selecció de dits entorns.

2.4.3. Intel·ligència individual i acontextual versus distribuïda i socialment situada

Per últim, el tercer debat es centra en la vinculació de la intel·ligència al context en que és dóna. Trobem als que defensen que la intel·ligència a més de mantenir-se en el temps es manté igual independentment del context, és a dir, aquesta capacitat es concep com acontextual, sigui el context que sigui i es doni en el moment que es doni aquesta serà sempre la mateixa. En la banda contrària, trobem als que defensen que la intel·ligència està estretament vinculada al context. Aquesta afirmació té diferents implicacions, per una banda, ens permet entendre que el que es considera intel·ligent a una societat pot no ser-ho a una altre, i per l'altra que sigui quina

sigui la definició que es té de intel·ligència aquesta variarà segons l'entorn potenciant-la o disminuint-la.

Els primer estudis sobre la intel·ligència aquells que intentaven mesurar les capacitats cognitives realitzats per Binet (1905) eren estudis de laboratoris deslligats del context de desenvolupament de les persones. No obstant des de que es van començar a donar aquest canvis en la concepció del la intel·ligència la rellevància del context i el marc cultural va començar a prendre pes. No només es passa de una a intel·ligència única a múltiples, ni de estàtica a modificable, sinó que també es comença a considerar una intel·ligència distribuïda i socialment situada (Resnick, levine & Teasley 1991; Salomon 1993; Hutchins 1995; Resnick& Collins 199&), és a dir, que existeix una fort influència entre els plantejaments socioculturals de desenvolupament i l'aprenentatge i la cognició que al igual que les eines i sistemes simbòlics és quelcom que es troba distribuït i es compartit pels individus de cada comunitat (Coll & Onrubia, 2001). El pensament es troba situat en un context específic i cada membre posa a disposició dels altres la seva intel·ligència.

És curiós i interessant com en moltes cultures no existeix un terme equivalent al concepte de intel·ligència, i quan apareix aquesta està relaciona amb característiques i habilitats molt concretes. Societats tradicionals l'assimilen com la capacitat per recordar narracions. Entre els indis Cheyennes de Nord-Amèrica està lligada a l'adquisició d'un poder espiritual, entre los Baganda de Uganda ser intel·ligent inclou capacitats com acurat, actiu, sà, fort, constant, amistós; entre els Ifaluk del Pacífic una persona intel·ligent és la que prevé les conseqüències de les seves accions, les anticipa i les modela d'acord amb els valors morals de la societat (Perinat & Col·laboradores, 2007).

3. Disseny de la investigació

3.1.Pregunta d'investigació

En aquest treball d'investigació el meu interès es troba en conèixer els significats que es comparteixen o no, tant entre diferents cultures com entre generacions que es troben al nostre voltant; entorn al concepte de cultura, educació, pràctiques educatives i intel·ligència. Principalment es tracta de conèixer en profunditat les concepcions de cada cultura, cada família i cada membre entrevistat respecte a les següents qüestions:

- Què entenen per cultura? Com valoren la diversitat cultural?
- Com conceben el desenvolupament? Què entenen per educació? Com són les seves pràctiques diàries?
- Com conceben l'aprenentatge?
- Quina és la seva concepció sobre la intel·ligència? Quins factors estan implicats?
- Són els factors culturals socials claus en el desenvolupament dels infants? De que depèn aquest?

La investigació que es presenta a continuació és un treball de recerca qualitatiu on no s'intenten treure conclusions universals sinó que es busca conèixer i comprendre les qüestions esmentades anteriorment des del punt de vista dels participants (Palomares , 2013).

3.2.Objectius

- Seleccionar, conèixer i entendre com es donen els processos educacionals en famílies que pertanyen a diferents cultures. És a dir, conèixer els seus costums, hàbits i pràctiques diàries (pràctiques educatives i pautes de criança). Conèixer com es donen les relacions entre els diferents membres familiars i com aquests es relacionen amb altres subjectes, tant de l'escola com de la comunitat.
- Identificar i analitzar les diferències i els punts en comú entre els costums de cada cultura, quina és la seva representació sobre l'educació, l'entorn que els envolta, que coneixen les unes de les altres i el significat que tenen per ells les seves pràctiques diàries.
- Analitzar i conèixer com s'entén la intel·ligència a cada cultura, quins comportaments es consideren intel·ligents i quines pautes educatives es relacionen amb el seu

desenvolupament. A més a més contrastar aquestes concepcions amb el que els mateixos infants entenen per intel·ligència.

3.3. Metodologia

Aquesta investigació parteix d'un punt de vista metodològic qualitatiu, és a dir, a través dels mitjans utilitzats es busca la comprensió i interpretació de la realitat humana i social estudiada amb el objectiu de arribar a la construcció subjectiva de la realitat que aquesta posseeix i d'ubicar i entendre la seva acció dins d'aquesta realitat (Vargas, 2012).

3.3.1. Instruments

Per accedir a aquesta construcció de la realitat dels participants al voltant de les qüestions esmentades en l'apartat "Pregunta d'investigació", l'instrument utilitzat va ser l'entrevista semiestructurada. Aquesta permet la recopilació d'informació detallada en relació a aquestes i afavoreix la producció d'un discurs amb una línia argumental guiada per l'investigador que crea un context d'interacció únic que no pretén generalitzar els resultats (Vargas, 2012).

Es van realitzar dos tipus d'entrevistes semiestructurades, una per mares ¹ i una altre per infants ². Aquestes van tenir la mateixa estructura dividida en quatre blocs de continguts: dades d'identificació, cultura, pràctiques educatives i intel·ligència. No obstant, van constar de preguntes diferents, tot i que similars, per adaptar el llenguatge a cada generació. Per altra banda tot i que les entrevistes eren les mateixes per totes les mares i les mateixes per els infants, durant la realització d'aquesta es van dur a terme modificacions per tal d'adaptar-la i ajustar-la a cada participant i el seu coneixement, és a dir, a l'hora de dur a terme les entrevistes, en varies ocasions es van tenir que reformular algunes preguntes per tal d'adaptar el llenguatge, i afegir d'altres amb el objectiu de que l'entrevista sigues quan més adaptada possible a cada persona i la seva situació personal.

L'apartat que parla de la intel·ligència té com a objectiu concretar l'objecte d'estudi. Donat que la intel·ligència és un concepte que actualment té bastant repercussió en el nostre entorn però que cadascú concep de manera pròpia em va semblar interessant centrar part de l'entrevista en aquest, amb l'objectiu de veure la influència cultural al respecte, com la conceben el participants i també per tenir un tema específic que em permetés contrastar les diferències entre cada família i cada participant.

---

¹ Annexo 1: entrevista mares

² Annexo 2: entrevista infants

3.3.2. Mostra

En aquests estudi van participar mares i fills de tres famílies que acudeixen a la mateixa escola a Barcelona. Aquestes tres famílies són d'origen català, colombià i marroquí, els fills de les quals tenen 9 anys i acudeixen a 4art i 3er de primària.

La primera família està composta per mare (42 anys), pare, fill (9 anys) i filla (4 anys), nascuts tots a Catalunya però amb arrels andaluses per part de la mare, aquesta juntament amb el seu fill van ser els participants de l'estudi. El fill assisteix a 4art de primària i és company de classe d'altra de les participants.

La segona família està composta per mare (33 anys), pare i filla (9 anys), nascuts a Colòmbia i que porten 8 anys vivint a Barcelona. Mare i filla van ser les participants de l'estudi. La filla assisteix a la mateixa classe que el fill de la primera família.

Per últim, la tercera família està composta per mare (38 anys), pare, fill (9 anys) i filla, nascuts els pares al Marroc, però que porten 20 anys vivint a Barcelona, i els fills a Catalunya. Mare i fill van ser els participants de l'estudi, aquests últim assisteix a 3er de primària a la mateixa escola que els anteriors.

3.3.3. Procediment

Per realitzar aquest estudi el procediment dut a terme va ser el següent:

1. Contactar amb diferents escoles d'educació primària, tant a la ciutat de Barcelona com a la ciutat de Vic.³
2. Demanar la seva col·laboració per ajudar-me a contactar amb famílies tant autòctones com estrangeres amb fills d'edats compreses entre 8 i 10 anys.
3. Després de contactar amb gran quantitat d'escoles sense obtenir resposta, finalment, una escola de Barcelona es va oferir a col·laborar amb el projecte.
4. Seguidament amb la escola, vam acordar les característiques de les famílies que havien de participar i ells van actuar com a mediadors entre la família i jo.
5. Les entrevistes amb les mares de cada família es van dur a terme segons la seva disponibilitat horària i van tenir una durada d'entre 15 i 20 minuts.

---

³Annex 3: Petició de col·laboració a les escoles,

6. Les entrevistes dels infants es van dur a terme durant l'horari escolar després de que les seves representants autoritzaran prèviament la realització de cada entrevista amb cada menor.
7. Tots els participants van acudir a la cita amb coneixement de l'objectiu d'aquesta i van autoritzar prèviament la seva participació.⁴

3.3.4. Anàlisi de les dades

El procés d'anàlisi de les dades va ser dur a terme realitzant un buidatge de la informació recollida en un quadre de categories on els discursos, tant de mares com fills es classifiquen segons la categoria a la que fan referència. Cadascuna d'aquestes categories respon a un dels tres grans blocs de l'entrevista, cultura, practiques educatives i intel·ligència.⁵

Cultura	Pràctiques educatives	Intel·ligència
Concepció: què entenen per cultura.	Educació: què entenen per educació.	Concepció: què entenen per intel·ligència
Característiques: com descriuen la seva cultura.	Significat aprenentatge: què entenen per aprendre quins factors influeixen. Què consideren que és el més important per aprendre.	Significació: quin valor li donen a la intel·ligència.
Diferències/diversitat: com conceben les diferències amb altres cultures.	Zona de desenvolupament proper: com és l'acompanyament dels fills en el seu desenvolupament. Com entenen aquest procés	Mesurabilitat: què pensen sobre la capacitat de mesurar la intel·ligència.
Identitat cultural: amb quina cultura relacionen la seva identitat, com es conceben a sí mateixos al respecte.	Desenvolupament: què entenen per desenvolupament.	Innata VS. Construïda: a quina d'aquestes qüestions respon el seu concepte de intel·ligència.
Prolongació en el temps: com valoren el fet de mantenir els costums i transmetre'ls als infants.	Participació guiada: en quines pràctiques de la vida adulta participen els fills	Estàtica VS. Modificable: com consideren la intel·ligència, estàtica o modificable.
Descripció de l'entorn: com descriuen el seu propi entorn en quins aspectes es fixen.	Relació desenvolupament amb el context: com valoren la influència de l'entorn sobre el creixement dels fills	Única VS. Múltiple: conceben la intel·ligència com una capacitat única o modificable?
	Aprenentatge a la família: quins aprenentatges es donen a la família.	Individual VS. Distribuïda i socialment situada. Consideren la intel·ligència com quelcom individual o la relacionen amb el context.

⁴ Annex 4: Model d'autorització adults i menors.

⁵ Annex 5: Anàlisi de les dades. Quadre de categories utilitzat.

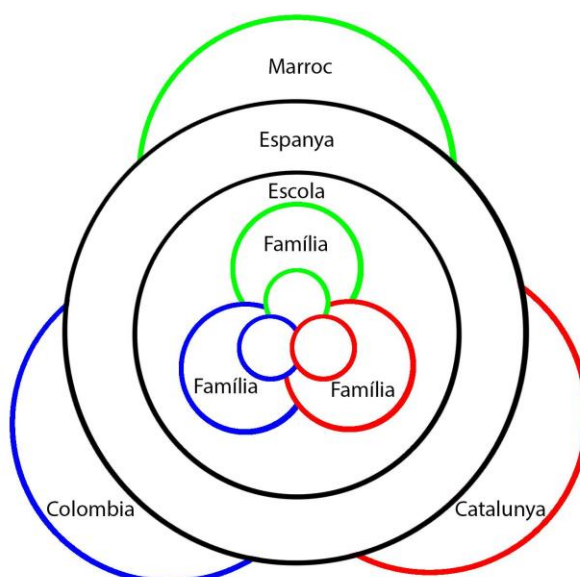

	Socialització / relació amb altres cultures: com és la relació amb gent d'altres cultures.	Èxit: quina concepció tenen sobre l'èxit, amb que el relacionen
		Fracàs: quina concepció tenen sobre el fracàs, amb que el relacionen.

4. Resultats

A continuació s'exposen els resultats obtinguts a través de les entrevistes realitzades a cada família, per una banda es farà una comparació en els significats compartits i les diferències trobades entre mares i fills i per l'altra es farà una anàlisi per generacions, és a dir, es compararà el discurs de mares entre mares i infants entre infants. Ambdues parts s'analitzaran en relació als tres grans apartats que conformen l'estructura l'entrevista utilitzada; cultura, pràctiques educatives i intel·ligència. No obstant, abans de presentar els dos apartats mencionats, primer presento un esquema que representa el flux de relacions i influències mútues en el que es troben immerses aquestes 3 famílies.

4.1.1. Esquema ecològic de la mostra

4.1.2. Coneixement mares – infants: similituds i diferències

Totes les entrevistes van ser analitzades a través d'un quadre de categories on els discursos de mares i fills són relacionats amb una categoria determinada a la que fan referència implícita i explícitament, cada categoria al mateix temps fa referència a una variable determinada. Aquestes són cultura, pràctiques educatives i intel·ligència. A continuació es mostren diferents taules, on s'exposen les idees principals del discurs de mares i infants. Els colors utilitzats tenen l'objectiu de comparar les idees i els significats per famílies, és a dir, comparar les idees de cada mare amb les idees dels seus respectius fills/es.

- Similituds entre mares i infants
- Diferències entre mares i infants
- Manca d'informació al respecte per una de les dues parts, per tant no es pot comparar i no es posen cap de les parts.

- **Cultura**

	Família catalana		Família Colombiana		Família Marroquí	
	Mare	Fill	Mare	Filla	Mare	Fill
Concepció	Llenguatge, comunicació i coneixement. Importància de les relacions socials adequades i la influència dels altres .	Idea de desenvolupar les mateixes pràctiques habitualment.	Formes de comportament. Adaptació a l'entorn de desenvolupament. Relació amb el context Modificació segons el context actual.	Relació amb el context i les practiques diàries. Importància de les relacions socials. Coneixement dels altres. Diferents tipus de comportaments segons l'origen de cada persona.	Coneixement, creences i integració dels costums a nivell personal. Respecte cap als altres.	Fa referència a les creences personals de cadascú.
Característiques					Destaca la honestat i el respecte cap als altres. Parla de la seva religió	Parla de la religió i com aquesta forma part de la vida diària. Identifica a persones d'altres cultures pel seu idioma o el seu origen

<p>Diferències/ Diversitat</p>	<p>Concep les diferències culturals tot i que la participació social no la relaciona amb la cultura sinó amb les diferències individuals. Relaciona les diferències culturals amb aspectes intrínsecs. Es relaciona amb altres cultures només a l'escola.</p>	<p>Relaciona les diferències culturals amb aspectes extrínsecs com la raça o les característiques físiques. No distingeix entre cultura a l'hora de relacionar-se.</p>	<p>Diferències en relació al tipus de pensament, aspectes intrínsecs. Destaca els avantatges de conèixer diferents perspectives.</p>	<p>Aspectes extrínsecs i directament observables com el comportament, la roba i maneres de fer.</p>	<p>Concep les diferències però destaca principalment el respecte cap a els costums dels altres. Es relaciona amb altres només a l'escola. Es fixa en aspectes intrínsecs i personals.</p>	<p>No concep que hagin tantes diferències entre cultures ja que veu ajudar a la gent com quelcom important a totes. Es relaciona amb tothom per igual. Es fixa en aspectes personals i extrínsecs per identificar altres cultures.</p>
<p>Identitat cultural</p>	<p>Relaciona la identitat cultural amb la llengua i el manteniment de tradicions. Es sent catalana</p>	<p>Es sent de la mateixa cultura, la relaciona amb la llengua i l'entorn.</p>	<p>Relació amb l'actitud i la importància de les relacions socials, es sent colombiana.</p>	<p>Tot i que no identifica Colòmbia com l'origen de la cultura familiar a vegades parla de dient "mi país" referint-se a aquest.</p>	<p>Tot i que es concep com marroquina, després d'haver passat tant de temps a Catalunya part de la seva identitat es troba arrelada amb aquest</p>	<p>Encara que no comenta res al respecte, pels comentaris de la mare es pot entendre que la seva identitat es troba arrelada a Catalunya.</p>

					país. Pensa que en aquest moment no es sentiria de la mateixa manera si tornés al seu país d'origen.	
Descripció de l'entorn	Destaca les característiques positives de la gent del seu entorn. Independentment de la cultura. Es relaciona amb gent autòctona principalment.	Característiques positives de la gent i el bon comportament cap als altres. No es fixa en les característiques culturals sinó en altres com la salut degut a una situació familiar que esmenta.			Destaca una bona relació amb la gent de l'entorn, tot i que pel seus comentaris es pot llegir que alguna vegada poder s'ha sentit observada com si fos diferent o ha vist algun tipus de problema intercultural amb el que s'ha sentit identificada. No esmenta relacions amb persones autòctones o d'altres països.	Bona relació amb la gent. Comenta tenir molts amics.

- Pràctiques educatives

	Família catalana		Família Colombiana		Família Marroquí	
	Mare	Fill	Mare	Filla	Mare	Fill
Educació	Desenvolupament mediat per l'educació. Importància del respecte cap als altres. Desenvolupament a nivell social.	Zona de desenvolupament proper, interacció amb els altres per aprendre.	Desenvolupament mediat per l'educació /Zona de desenvolupament proper / Guiar als més petits en el seu creixement.	Zona de desenvolupament proper. Interacció amb els adults	Desenvolupament mediat, guiatge dels seus fills.	Desenvolupament mediat per l'educació. Zona de desenvolupament proper.
Aprenentatge	Paper actiu de l'individu en la interacció amb l'entorn.	Desenvolupament mediat per l'educació.	Continu entre adquisició i construcció. Importància de l'experiència i la interacció social. Respecte com més important	Adquisició de coneixements i importància de la interacció amb els adults. Respecte com més important	Destaca la interacció amb els infants i les dificultats que implica educar als fills. Importància de aprendre a estar content amb el que es fa.	Interacció social com a font d'aprenentatge.
ZDP	Acompanyament en l'aprenentatge, ajuda en les tasques que necessita millorar.	Desenvolupament mediat per l'educació. Interacció amb els adults com a font d'ensenyament,			Acompanyament en les àrees escolars que més necessita.	Acompanyament dels pares quan necessita ajuda. Interacció amb el pare.

Desenvolupament / Creixement	Creixement personal a tots els nivells.	Introduir-se en la vida adulta.	Desenvolupament mediat per l'educació / Experiència i interacció social	Pas del temps, relació amb el desenvolupament físic	Destaca la velocitat amb la que creixen els fills. Referència al pas del temps.	Destaca aspectes intrínsecs, com madurar, comunicar-se. La seva concepció del que de créixer de manera dolenta la relaciona amb fer coses males com fumar o beure, coses prohibides per la religió dels pares
Participació guiada	Concep que els fills no participen tant com podrien tot i que fan activitats de les pràctiques diàries definides per la cultura.	Destaca las activitat diàries amb les que participa amb la seva mare.	Inclusió de l'infant en les pràctiques diàries definides per la cultura. Col·laboració en les labors de la llar.	Consciència de la participació en les practiques diàries dels adults	Els fills participen en les activitat de la casa però no tant com li agradaria. Però a vegades participen	Destaca que participa i ajuda a la seva mare quan aquesta no es troba en condicions per fer les labors de la llar.
Relació desenvolupament amb el context.			Importància de la influència del macrosistema de i l'estil de vida que aquest comporta sobre el desenvolupament.	Relació amb la cultura i la seva influencia sobre el desenvolupament.		

Aprentatge a la família	<p>La família és el lloc per aprendre a desenvolupar habilitats intrapersonals i socials.</p>	<p>La família és el lloc pel l'aprenentatge d'habilitats socials i on pot arribar a entendre el que no compren a l'escola.</p>	<p>Consideració dels altres, normes socials i de comportament com a aprenentatge principal dins la familiar.</p> <p>L'escola és un lloc d'altres coneixements mentre que l'entorn familiar destaquen la importància del bon comportament cap als altres.</p>	<p>Consideració dels altres i comportaments i normes socials com a aprenentatge principal dins la familiar.</p>	<p>Practiquen la seva llengua a casa i ensenyen la religió als seus fills. Tot i que no té cap inconvenient en aprendre de altres cultures per ensenyar-li coses als seus fills. Ensenyament d'habilitats socials.</p>	<p>Parlen l'àrab a casa tot i que el fills estan més acostumats a parlar el castellà o català. Destaca l'aprenentatge de la religió dins de l'entorn familiar i la interacció amb el pare.</p>
Socialització /relació amb altres cultures	<p>Valoració de les diversitat com quelcom beneficiós per aprendre a entendre i respectar les diferències individuals.</p>	<p>No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament.</p>	<p>Valoració de les diversitat com quelcom beneficiós per aprendre a entendre i respectar les diferències individuals.</p>	<p>No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament</p>	<p>Destaca que no li agradaria que tractessin diferent als seus fills o que ells es sentissin diferents.</p>	<p>No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament.</p>

- Intel·ligència

	Família catalana		Família Colombiana		Família Marroquí	
	Mare	Fill	Mare	Filla	Mare	Fill
Concepció	Capacitat d'adaptació relacionada amb l'entorn i qualsevol situació.	Portar al màxim de desenvolupament les seves capacitats.	Destaca les capacitats cognitives i físiques, i la funcionalitat d'aquestes en relació al context	Capacitats intel·lectuals relacionades amb la capacitat d'aprenentatge.	Saber adaptar-se a l'entorn, encontrar solucions, entendre la vida, tenir capacitats interpersonals.	Relació de la intel·ligència amb els coneixements sobretot els escolars.
Significació	No relaciona la intel·ligència amb el coneixement sinó amb la capacitat d'aplicar-lo.	Importància del desenvolupar la intel·ligència de cara al futur.	Valor de la intel·ligència en relació a la vida diària.	Valor de la intel·ligència en relació a la vida diària		
Mesurabilitat			Relació del coneixement amb la intel·ligència i la capacitat de mesurar-la.	No relaciona el coneixement amb la intel·ligència, coneixement sense considerar a les altres persones no és ser intel·ligent.		
Innata VS. Construïda			Les persones neixen amb unes capacitats determinades que es poden desenvolupar fins a cert nivell.	Desenvolupament de la intel·ligència gràcies a l'educació.	Construïda. Desenvolupament de la intel·ligència gràcies a la interacció social.	Construïda. Concepció com intel·ligents aquelles persones que porten molt temps treballant aquesta habilitat a través de l'educació.

Estàtica VS. Modificable	La intel·ligència no es pot canviar, aquesta té un límit per cada persona.	Modificabilitat de la intel·ligència gracies a la interacció amb els altres i amb l'escola.	El desenvolupament de la intel·ligència està condicionat per qüestions biològiques, es desenvolupen fins a cert punt.	Es pot modificar gracies a l'educació		
Única VS. Múltiple					Considera que hi ha diferents tipus de intel·ligències.	Considera que la intel·ligència és la complementarietat de varies habilitats.
Individual VS. Distribuïda i socialment situada	Socialment situada. Considera no únicament l'entorn com a condicionant del que es concep com a intel·ligència sinó també que els canvis que es produeixen en aquest que la redefeixen.	Socialment situada. Relaciona la intel·ligència amb l'entorn en que es desenvolupa.				
Èxit	Intel·ligència exitosa, ser feliç amb el que cadascú dóna valor a la vida.	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social. Col·laboració amb els altres, valora el fet d'ajudar a la gent.	Èxit relacionat amb l'esforç.	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social	Èxit relacionat amb l'esforç i la plenitud	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social.
Fracàs	Fracàs relacionat amb la desmotivació, la tristesa i la soledat.	Esforç sense resultat.	Fracàs relacionat amb la desmotivació i la tristesa.	Esforç sense resultats.	Fracàs relacionat amb la tristesa i el que es consideren dolent en la seva religió.	Esforç sense resultats.

4.1.3. Similituds i diferències culturals

A continuació es presenta la segona part de la comparació de resultats. Les següents taules tenen l'objectiu de comparar els discursos entre generacions, és a dir, trobar similituds i diferències entre el discurs de les mares, i trobar similituds i diferències entre el discurs dels infants. En aquest cas el verd fosc significa similituds entre els discursos de les mares i el lila representa les diferències, mentre que pels infants es mantenen els colors anteriors, verd per les similituds i blau per les diferències.

- Similituds entre mares
- Diferències entre mares
- Similituds entre infants
- Diferències entre infants
- Manca d'informació al respecte per una de les parts.

- **Cultura**

	Mares			Infants		
	Mare Catalana	Mare Colombiana	Mare Marroquina	Infant català	Infant Colombiana	Infant Marroquí
Concepció	Relació de la intel·ligència amb el llenguatge i el coneixement. Importància de les relacions socials adequades i la influència dels altres.	Formes de comportament. Adaptació a l'entorn de desenvolupament. Relació amb el context. Modificació segons el context actual.	Coneixement i integració dels costums a nivell personal. Entendre la diversitat cultural.	Idea de desenvolupar les mateixes pràctiques habitualment.	Relació amb el context i les practiques diàries. Diferents tipus de comportaments segons l'origen de cada persona.	Fa referència a les creences personals de cadascú.
Característiques de la seva cultura	Destaca les l'idioma com característiques de la cultura i les seves arrels, és a dir la influència que rep d'altres entorns.	Importància de les relacions socials. Coneixement dels altres.	Destaca la honestedat i el respecte cap als altres. Parla de la seva religió.			Parla de la religió i com aquesta forma part de la vida diària. Identifica a persones d'altres cultures pel seu idioma o el seu origen.
Diferències /Diversitat	Concep les diferències culturals tot i que la participació social no la relaciona amb la culturals sinó amb les diferències individuals.	Diferències en relació al tipus de pensament, aspectes intrínsecs. Destaca els avantatges de conèixer diferents perspectives.	Concep les diferències però destaca principalment el respecte cap a els costums dels altres, esperant respecte cap a la seva.	Relaciona les diferències culturals amb aspectes extrínsecs com la raça o les característiques físiques. No distingeix entre	Aspectes extrínsecs i directament observables com el comportament, la roba i maneres de fer.	No concep que hagin tantes diferències entre cultures ja que veu ajudar a la gent com quelcom important a totes

				cultura a l'hora de relacionar-se		
Identitat cultural	Relaciona la identitat cultural amb la llegua i el manteniment de tradicions. Es sent catalana.	Relació amb l'actitud i la importància de les relacions socials, es sent colombiana.	Tot i que es concep com marroquina, després d'haver passat tant de temps a Catalunya no es, part de la seva identitat es troba relacionada amb aquest país. Encara que destaquí el fet de que ara la seva vida esta centrada en els seus fills, pensa que en aquest moment no es sentiria de la mateixa manera si tornés al seu país.	Es sent de la mateixa cultura que la mare, la relaciona amb la llengua i l'entorn.	Tot i que no identifica Colòmbia com l'origen de la cultura familiar a vegades parla de dient "mi país" referint-se a Colòmbia.	Encara que no comenta res al respecte, pels comentaris de la mare es pot entendre que la seva identitat es troba arrelada a Catalunya.
Prolongació en el temps	Aprenentatge indirecte, per observació dels seus fills, de les seves maneres de fer. No ensenya directament els seus costums als seus fills.	Manteniment dels costums relació amb la seva identitat. Ensenya als seus fills els seus costums.	Intenta mantenir els seus costums tot i que no té problemes en adaptar-se als costums locals. Ensenya als seus fills els seus costums.			

Descripció de l'entorn	Destaca les característiques positives de la gent del seu entorn. Independentment de la cultura. Es relaciona amb gent autòctona principalment.	Conformitat amb l'entorn tot i que manca de relacions socials amb altres cultures.	Destaca una bona relació amb la gent de l'entorn, tot i que pel seus comentaris es pot llegir que alguna vegada poder s'ha sentit observada com si fos diferent o ha vist algun tipus de problema intercultural amb el que s'ha sentit identificada.	Característiques positives de la gent i el bon comportament cap als altres. No es fixa en les característiques culturals sinó en altres com la salut degut a una situació familiar que esmenta.		Bona relació amb la gent.
-------------------------------	---	--	--	---	--	---------------------------

- Pràctiques educatives

	Mares			Infants		
	Mare Catalana	Mare Colombiana	Mare Marroquina	Infant català	Infant Colombiana	Infant Marroquí
Educació	Desenvolupament mediat per l'educació. Importància del respecte cap als altres. Desenvolupament a nivell social	Desenvolupament mediat per l'educació /Zona de desenvolupament proper / Guiar als més petits en el seu creixement.	Desenvolupament mediat per l'educació, guiatge dels seus fills.	Zona de desenvolupament proper, interacció amb els altres per aprendre.	Zona de desenvolupament proper. Interacció amb els adults.	Desenvolupament mediat per l'educació. Zona de desenvolupament proper.
Significat aprenentatge	Paper actiu de l'individu en la interacció amb l'entorn.	Continu entre adquisició i construcció. Importància de l'experiència i la interacció social. Respecte com aprenentatge més important.	Destaca la interacció amb els infants i les dificultats que implica educar als fills. Importància de aprendre a estar content amb el que es fa.	Desenvolupament mediat per l'educació. Interacció amb els adults com a font d'ensenyament.	Adquisició de coneixements de importància de la interacció amb els adults. Respecte com aprenentatge més important.	Interacció social com a font d'aprenentatge.
ZDP	Acompanyament en l'aprenentatge, ajuda en les tasques que necessita millorar. Organització diària entorn a les activitats	Treball conjunt, dona l'ajuda quan la necessita i la retira quan no és necessària.	Acompanyament dels fills en les àrees escolars que més necessiten ajuda.	L'activitat escolar com nucli de l'organització diària.	L'activitat escolar com nucli de l'organització diària.	L'activitat escolar com nucli de l'organització diària. Acompanyament dels pares quan

	escolars.					necessita ajuda. Interacció amb el pare.
Desenvolupament / Creixement	Creixement personal a tots els nivells.	Desenvolupament mediat per l'educació. Experiència i interacció social.	Destaca la velocitat amb la que creixen els fills. Referència al pas del temps.	Introduir-se en la vida adulta.	Pas del temps, relació amb el desenvolupament físic.	Destaca aspectes intrínsecs, com madurar, comunicar-se. La seva concepció del que de créixer de manera dolenta la relaciona amb fer coses males com fumar, beure, coses prohibides per la religió dels pares
Participació guiada	Concep que els fills no participen tant com podrien tot i que fan activitats de les pràctiques diàries definides per la cultura.	Inclusió de l'infant en les pràctiques diàries definides per la cultura. Col·laboració en les labors de la llar.	Els fills participen en les activitat de la casa però no tant com li agradaria.	Destaca las activitat diàries amb les que participa amb la seva mare.	Consciència de la participació en les practiques diàries dels adults.	Destaca que participa i ajuda a la seva mare quan aquesta no es troba en condicions per fer les labors de la llar.
Relació desenvolupament amb el context.	Importància del la relació entre tots els sistemes i els recursos que aquests li proporcionen per atendre les seves	Importància de la influència del macrosistema de i l'estil de vida que aquest comporta sobre el	La influència més important és el microsistema familiar, independent de la resta de sistemes en els que		Relació amb la cultura i la seva influencia sobre el desenvolupament.	

	necessitats personals.	desenvolupament.	es trobin inserits			
Aprenentatge a la família	La família és el lloc per aprendre a desenvolupar habilitat intrapersonals i socials.	Consideració dels altres, normes socials i de comportament com a aprenentatge principal dins la familiar.	Practiquen la seva llengua a casa i ensenyen la religió als seus fills. Tot i que no te cap inconvenient en aprendre de altres cultures per ensenyar-li coses als seus fills. Ensenyament d'habilitats socials.	La família és el lloc pel l'aprenentatge d'habilitats socials i on pot arribar a entendre el que no compren a l'escola	Consideració dels altres i comportaments i normes socials com a aprenentatge principal dins la familiar.	Parlen l'àrab a casa tot i que el fills estan més acostumats a parlar el castellà o català. Destaca l'aprenentatge de la religió dins de l'entorn familiar i la interacció amb el pare. La seva religió parla del respecte cap als altres.
Socialització /relació amb altres cultures	Valoració de les diversitat com quelcom beneficiós per aprendre a entendre i respectar les diferències individuals.	Valoració de les diversitat com quelcom beneficiós per aprendre a entendre i respectar les diferències individuals.	Destaca que no li agradaria que tractessin diferent als seus fills o que ells es sentissin diferents.	No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament.	No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament	No fa cap distinció entre nens d'altres cultures, es relaciona indistintament.

- Intel·ligència

	Mares			Infants		
	Mare Catalana	Mare Colombiana	Mare Marroquina	Infant català	Infant Colombiana	Infant Marroquí
Concepció	Capacitat d'adaptació relacionada amb l'entorn i qualsevol situació.	Destaca les capacitats cognitives i físiques, i la funcionalitat d'aquestes en relació al context.	Saber adaptar-se a l'entorn, encontrar solucions, entendre la vida, tenir capacitats interpersonals.	Portar al màxim de desenvolupament les seves capacitats.	Capacitats intel·lectuals relacionades amb la capacitat d'aprenentatge.	Relació de la intel·ligència amb els coneixements sobretot els escolars.
Significació	No relaciona la intel·ligència amb el coneixement sinó amb la capacitat d'aplicar-lo.	Valor de la intel·ligència en relació a la vida diària.		Importància del desenvolupar la intel·ligència de cara al futur.	Valor de la intel·ligència en relació a la vida diària.	Importància a nivell personal.
Mesurabilitat	Concep un test com un instrument capaç de mesurar la intel·ligència.	Relació del coneixement amb la intel·ligència i la capacitat de mesurar-la.	No considera que es pugui mesurar, no mes pots observar capacitats que es relacionen amb la intel·ligència.		No relaciona el coneixement amb la intel·ligència, coneixement sense considerar a les altres persones no és ser intel·ligent.	

Innata VS. Construïda	Innata, es neix amb unes certes capacitats.	Innata. Les persones neixen amb unes capacitats determinades que es poden desenvolupar fins a cert nivell.	Construïda. Desenvolupament de la intel·ligència gracies a la interacció social.	Construïda. Desenvolupament de la intel·ligència gracies a la interacció social.	Construïda. Desenvolupament de la intel·ligència gracies a l'educació.	Construïda. Concep com intel·ligents aquelles persones que porten molt temps treballant aquesta habilitat a través de l'educació.
Estàtica VS. Modificable	La intel·ligència no es pot canviar, aquesta té un límit per cada persona.	El desenvolupament de la intel·ligència està condicionat per qüestions biològiques, es desenvolupen fins a cert punt.		Modificabilitat de la intel·ligència gracies a la interacció amb els altres i amb l'escola.	Es pot modificar gracies a l'educació.	Modificabilitat de la intel·ligència gracies a la interacció social.
Única VS. Múltiple	Concepció múltiple de la intel·ligència considera aquesta com la interacció i complementarietat de diferents tipus de intel·ligències. Importància de la intel·ligència intra i inter personal.		Considera que hi ha diferents tipus de intel·ligències.			Considera que la intel·ligència és la complementarietat de varies habilitats.
Individual VS. Distribuïda /socialment situada	Considera no únicament l'entorn com a condicionant del que es concep com a intel·ligència sinó també els canvis			Socialment situada. Relaciona la intel·ligència amb l'entorn en que es desenvolupa.		

	que es produeixen en aquest que la redefeixen.					
Èxit	Intel·ligència exitosa, ser feliç amb el que cadascú dóna valor a la vida.	Èxit relacionat amb l'esforç.	Èxit relacionat amb l'esforç i la plenitud.	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social. Col·laboració amb els altres, valora el fet d'ajudar a la gent..	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social.	Èxit a nivell de les concepcions del macrosistema, valoració social.
Fracàs	Fracàs relacionat amb la desmotivació, la tristesa i la soledat	Fracàs relacionat amb la desmotivació i la tristesa.	Fracàs relacionat amb la tristesa i el que es consideren dolent en la seva religió	Esforç sense resultat.	Esforç sense resultats.	Esforç sense resultats.

5. Conclusions

5.1. Conclusions generals

Les creences, les concepcions, els costums, la forma de relacionar-se, les maneres d'enfrontar-se a la realitat; són qüestions que es caracteritzen pel seu dinamisme. Difícilment ens trobarem amb algú que porti tota la vida fent el mateix o que ni per tant sols un minut hagi canviat algun aspecte de la seva personalitat, o que no hagi canviat alguna creença, algun pensament o la seva visió sobre alguna cosa. Les persones ens trobem en constant canvi, tant a nivell físic com psicològic, la vida corre tant de presa que avui en dia no som els mateixos que érem fa una setmana.

Ens trobem a la ciutat de Barcelona any 2015, ciutat amb una densitat de població molt ampla i diversa, on cada persona rep un munt d'influències recíproques tant a nivell macro-social como micro-social, on no hi ha un principi o un fi, sinó un flux constant d'influències mútues de l'entorn, la societat i les persones es mantenen en constant interacció. Cada dona, cada home, cada nen, cada nena, que formen part d'aquet gran sistema de relacions i creences té la seva pròpia visió i manera d'entendre la vida. No obstant, accedir a aquestes visions, creences, concepcions no és una tasca senzilla però a continuació s'exposa una petita part de les concepcions de les tres mares i els seus tres fills que van participar en aquest estudi. Concepcions al voltant de les diferències individuals, la cultura, l'educació, el desenvolupament, la intel·ligència i la influència de l'entorn.

Pel que fa a les mares vaig trobar que:

- A pesar de que totes tres provenen de cultures molt diferents entre sí les diferències en les seves concepcions no són tan grans i les similituds són significatives.
- Totes tres descriuen el concepte de cultura de manera molt diferent, una parla del coneixement l'altra de l'adaptació a l'entorn i l'última dels costums i la diversitat. Tot i així totes tres fan referència a la manera que cadascú té de relacionar-se amb els altres i duu a terme les seves pràctiques diàries.
- Pel que fa a la diversitat totes destaquen el respecte cap a les altres cultures però les relacions amb aquestes són escasses. A més a més descriuen conformitat amb l'entorn i bona relació amb aquest.
- Excepte en un dels cas dos d'elles es conceben a si mateixes com pertanyents a la cultura d'origen, l'altra es troba en un moment en que es sent del seu país però el fet d'haver viscut tant de temps a Barcelona fa que es trobi confosa entre un lloc i l'altre.

- Dos d'elles intenten ensenyar directament als seus fills allò que elles consideren adequat des de la seva perspectiva cultural. Aspectes com maneres de fer, practiques diàries, etc. Mentre que l'altra creu no els ensenya directament sinó que els seus fills aprenen d'ella de manera indirecta.
- Dos d'elles destaquen que l'aprenentatge és un procés on la persona té un paper actiu i la importància de la relació amb l'entorn. Mentre que l'altra fa referència a la dificulta que implica educar als fills.
- El desenvolupament és un procés de creixement a nivell personal i social. El factor biològic no apareix en cap de les tres en aquest aspecte, destaquen la participació social
- Totes tres participen en les activitats escolars dels fills i treballen conjuntament amb ells creant zones de desenvolupament proper.
- Totes tres proporcionen entorns de participació als seus fills on aquests s'introdueixen les seves pràctiques diàries, determinades per les seves concepció respecte a la participació dels fills.
- Dos d'elles donen molta importància al macrosistema en relació a la influència que té sobre el desenvolupament dels fills. Les característiques de l'entorn proporcionen estils de vida i recursos diferents que fan que els fills tinguin unes oportunitats o altres. Mentre que l'altra concep que el microsistema té més pes i que sempre i quan la família proporcionï les característiques adequades la resta no té tanta influència.
- Una d'elles destaca que no l'agradaria que ells seus fills es sentissin diferent a la resta. Mentre que les altres consideren la diversitat com una font d'aprenentatge a nivell del respecte i les habilitats socials.
- Les tres relacionen el concepte d'intel·ligència amb la capacitat d'adaptació a l'entorn, i el bon ús de les pròpies capacitats en relació a cada situació. Una d'elles fa especial èmfasi en que la intel·ligència és saber comunicar-se amb la gent.
- Dos d'elles consideren que la intel·ligència és pot mesurar a través de determinats instruments, com els test. Mentre que l'altra no concep que sigui mesurable, creu que es poden observar certes habilitats com l'atenció però no la intel·ligència en si mateixa.
- Dos d'elles consideren que la intel·ligència és una capacitat innata que només es pot desenvolupar fins a cert punt. Mentre que l'altra considera que es tracta d'una capacitat que es desenvolupa a través de la interacció social, fa especial èmfasi en que una persona que viu sola tindrà poques oportunitats de desenvolupar la intel·ligència.

- Les mateixes dos que consideren la intel·ligència com una capacitat innata, també la conceben com estàtica. Aquesta no és pot modificar, està condicionada per qüestions biològiques.
- Totes consideren la intel·ligència com una capacitat múltiple i destaquen la importància de la gestió de les emocions i les habilitats socials.
- Només una considera que el concepte d'intel·ligència és socialment situat i que aquest depèn no únicament del context cultural sinó també del temporal.
- Dos d'elles conceben l'èxit en relació a plenitud i satisfacció amb la pròpia vida. Una d'aquestes dos, també coincideix amb la tercera que el relaciona amb l'esforç i la perseverança.
- Totes relacionen el fracàs amb la insatisfacció personal, la tristesa, la desmotivació i la soledat. Aspectes relacionats amb la interacció social i el coneixement intrapersonal.

Pel que fa als infants:

- Les similituds entre ells són bastant significatives i en el seu discurs la influència de l'escola es veu molt reflectida.
- Dos de ells coincideixen en relacionar la cultura amb les practiques diàries mentre l'altre l'entén com les creences personals. Al mateix temps dos d'ells fan referència a les formes de comportament en relació a l'origen de la família.
- Tots coincideixen en destacar la importància de les relacions socials i el coneixement dels altres com a característiques de les seves cultures.
- Dos d'ells coincideixen en relacionar les diferències culturals en relació a aspectes extrínsecs, mentre que l'altre no concep tantes diferències ja que té més en compte els aspectes que tenen en comú.
- Dos d'ells es conceben com pertanyents a la mateixa cultura que la de les seves mares mentre que l'altre es concep espanyol tot i que la seva mare sigui d'altre país.
- Tots tres coincideixen en que la interacció amb els adults o els més experts és una font d'aprenentatge. L'aprenentatge és fer seu allò que obtenen de la resta.
- Dos d'ells relacionen el creixement amb aspectes intrínsecs, entenen que aquest significa madurar o introduir-se a la vida adulta. Mentre que l'altre concep el seu significat en relació al creixement físic.

- Tots tenen consciència de la seva participació a la llar i destaquen con gran importància les activitats que duen a terme amb la família.
- Només un d'ells para sobre la influència que tenen les característiques de l'entorn a nivell del macrosistema sobre el desenvolupament i l'estil de vida.
- Cap dels tres concep diferències entre la resta d'infants a l'hora de relacionar-se.
- Dos d'ells relacionen el concepte d'intel·ligència amb l'aprenentatge, l'entorn i els coneixements escolars. L'altre amb el desenvolupament de les pròpies capacitats.
- Els tres donen gran importància a aquesta capacitat de cara al futur i la vida diària.
- Només una concep que tenir molts coneixements no implica ser intel·ligent si ha una manca de habilitats socials.
- Tots consideren la intel·ligència com una capacitat modificable gràcies a l'educació i la interacció social.
- Tots consideren que la intel·ligència és una capacitat construïda, que es desenvolupa a través de l'educació.
- Només un concep la intel·ligència com la complementarietat de varies habilitats.
- Només un relaciona la intel·ligència amb l'entorn, no és el mateix ser intel·ligent a un lloc que a un altre.
- Els tres relacionen el èxit amb una concep a nivell de valoració social. Probablement influència pel significat que se'l dona a aqueta paraula a nivell del macrosistema.
- Els tres conceben que el fracàs es relaciona amb no obtenir els resultats esperats després d'haver-se esforçat al màxim.

A nivell familiar vaig trobar que:

- Pel que fa a la concepció de cultura en dos dels cas hi ha una forta relació entre les concepcions dels infants amb la de les seves mares.
- Les mares organitzen la seva vida en relació al temps que passen amb els seus fills mentre que ells es centren en el temps que passen a l'escola.
- Les mares relacionen les diferències culturals amb aspectes intrínsecs mentre que els infants amb aspectes extrínsecs.

- Tots, mares i fills, coincideixen en que la educació promou el desenvolupament, la interacció social és una font d'aprenentatge i creixement.
- Tant mares com fills consideren que l'escola és el lloc on aprendre coses a nivell intel·lectual mentre que la família és el lloc per aprendre a gestionar les emocions i les habilitats socials.
- Cada infant coincideix amb la seva respectiva mare a l'hora de destacar els aprenentatges que consideren més importants.
- Cada família proporciona i determina el nivell de participació dels infants en les activitats diàries dels adults.
- Els fills es relacionen indistintament de l'origen de cadascú mentre que les mares tenen més tendència a relacionar-se entre persones més properes a la seva cultura.
- Les principals diferències entre les concepcions entre mares i fills es troben al voltant del concepte de intel·ligència. No obstant tots coincideixen en que hi ha un component de la intel·ligència que es relaciona amb les habilitats inter i intra personals.
- Tots coincideixen en destacar la importància del respecte cap als altres, la interacció social i la capacitat de saber comunicar-se i relacionar-se amb els altres.

El microsistema, com ja sabem és l'àmbit relacional més directe de la persona. En aquest estudi ens introduïm a través de l'escola en l'entorn relacional de la família, estem llavors en els dos microsistemes més importants dels infants. Ja des del primer moment, en que vaig plantejar l'idea d'aquest estudi, pensava que la família tenia molt més pes que qualsevol altre sistema, però pel que he pogut observar l'escola es troba quasi al mateix nivell, els infants passen gran quantitat d'hores dins d'aquest entorn, la qual cosa fa la seva construcció de la realitat estigui tant influenciada per la família com per aquests, al mateix temps que família i escola s'influencien recíprocament.

5.2. Discussió de resultats

A partir de la teoria podem veure que hi ha dues maneres d'entendre els processos de desenvolupament, per una banda, la que entén el desenvolupament com un procés necessari per l'educació i per l'altra, la que entén el desenvolupament com un procés mediat per l'educació. En el cas d'aquestes tres famílies les seves concepcions respecte a l'educació i el desenvolupament responen al la segona concepció, és a dir, conceben l'educació com un potenciador del desenvolupament, això es dona tant en mares com infants. No obstant, és curiós la relació que es dona entre aquesta concepció i la concepció de intel·ligència. Sembla contradictori tenir una concepció del desenvolupament mediat per l'educació i a la vegada concebre la intel·ligència, una capacitat tant destacada per aquest, com innata, individual i estàtica, com és dona en algun cas o innata, estàtica i socialment situada com és dona en altres. Tanmateix és interessant com en altres casos es correspon una concepció del desenvolupament mediat per la educació amb una concepció construïda de la intel·ligència però al mateix temps individual.

Per altra banda, sabem que l'entorn familiar i la participació cultural proporciona contextos de interacció i desenvolupament que influeixen en el creixement dels infants. Quan un nou membre s'incorpora a una comunitat aquest fa seus els significats que es troben en el flux de les relacions interpersonals. Però que aquest nous membres no reproduïen aquests significats com si és tractés d'un duplicat, sinó que l'atribueixen el seu propi sentit i valor. És per tant des d'aquesta perspectiva que podem entendre dos qüestions que s'han donat en aquest estudi. La primera és que les diferències entre mares no son tan grans com podria semblar en un principi i les similituds són significatives, aquestes tenen les seves arrels en móns molt diferents uns d'altres però, no obstant això, formen part de la mateixa comunitat. Algunes van arribar abans i altres després però totes, tot i que no es coneixen entre sí, comparteixen el mateixa corrent de símbols i significats on cada una l'ha atribuït el seu propi sentit.

La segona qüestió és que, a pesar de que el que es pugui pensar, els significats familiar tampoc es reproduïen com una fotocòpia en els discurs dels fills. Aquests es troben immersos en altres sistemes que els permeten no només incorporar-se a les pràctiques de la comunitat sinó que els permeten construir la seva pròpia visió de la realitat. A més a més, cal destacar que aquests juguen un paper actiu on la seva pròpia activitat mental els permet atribuir els seus propis significats. Hem pogut veure com aquest tres infants tenen una concepció del desenvolupament mediat per l'educació i al mateix temps conceben la intel·ligència com una capacitat construïda i modificable gràcies a la interacció amb els altres, i com, a més a més, en el seu discurs es reflecteix la influència del marc cultural, aquest és el marc d'organització i distribució de les condicions que modelen el funcionament dels altres sistemes, les condicions polítiques i històriques incideixen en la forma en que el context de desenvolupament es presentat

a cada individu. Aquest infants, organitzen la seva vida diària en funció de l'escola i el temps que passen amb la família gira al voltant de les activitats d'aquesta. Mentrestant, mares i els pares treballen i destaquen els moments que comparteixen amb els seus fills, creant amb aquests zones de desenvolupament proper que els permeten construir junts els significats, atribuir cadascú el seu propi sentit, a la vegada que proporcionant als infants la oportunitat d'introduir-se en les pràctiques culturals, que els permetran, a partir de la socialització amb altres membres, tant de la seva generació com d'altres anteriors, convertir-se en membres actius de la comunitat i que en un futur hauran construït un nou coneixement que seria interessant conèixer.

5.3.Limitacions i possibilitats

En l'actualitat les escoles es trobem amb una gran quantitat de treball que supera els seus recursos, tant els coordinadors, com els professors i els alumnes es trobem en un no parar constant. Els pares i mares per altra banda es troben en un no parar més intens, els fills, la família, la feina, les responsabilitats fan que el temps que tenen lliure a la setmana sigui escàs. Totes aquestes qüestions van ser una de les grans limitacions d'aquest projecte. Per una banda, aconseguir la participació de les escoles no va ser una tasca senzilla, al principi vaig aconseguir que una escola de Vic es mostrés voluntària a col·laborar però les famílies que acudeixen a aquesta escola i que creiem idònies per participar es van negar a fer-ho, després de gran quantitat d'intents no vam aconseguir ninguna família que volgués participar. Paral·lelament a aquesta recerca, jo continuava buscant escoles, a Vic i a Barcelona, que col·laboressin amb mi però gaire bé ninguna es mostrava oberta a contribuir, a pesar dels meus intents, les seves raons eren el volum de feina i la manca de temps. Finalment vaig aconseguir que una escola de Barcelona s'impliqués en el projecte, i gracies a la seva cap d'estudi, aquest document existeix.

A més a més, altra de les grans limitacions, va ser el llenguatge, em vaig trobar amb dues famílies que per motius metodològics no vaig poder fer ús de l'entrevista. La primera, una família indiana que on la mare només parlava angles i indi, no coneixia aquesta situació quan vaig arribar a fer l'entrevista i vaig haver de traduir les preguntes al angles al moment, tot i així havia aspectes en els que no aconseguíem entendre'ns. L'altra una família xinesa on la mare parla una mica el castellà però no ho entenc tot, cap al final de l'entrevista vaig haver de parar amb les preguntes perquè no aconseguia fer-me entendre en l'apartat d'intel·ligència. Tot i així l'experiència d'aquestes dos entrevistes em va servir per entrevistes posteriors.

Per altra banda, cal dir que la cultura és un concepte dinàmic que normalment es relaciona amb el lloc d'origen o la religió però que va molt més enllà. Té a veure amb les vivències personals de cadascú i la relació amb els altres que conformen i transformen el que es converteix en

cultura. En aquest estudi hem pogut conèixer els significats que comparteixen o no els membres d'aquestes tres famílies. No obstant, aquest significats es troben dins d'un flux de canvi continu i no és pot dir que siguin duradors. El context, la cultura, les persones és mantenen en constant moviment i interacció per la qual cosa no és pot dir que els significats als que hem tingut accés es mantinguin al llarg de la vida d'aquestes persones que no es modifiquen o és transformin. Simplement hem conegut una petita part de les parcel·les de construcció de coneixement dels participants en un moment determinat de la seva vida, però si en un futur tornéssim a contactar amb aquestes persones i els hi tornéssim a demanar les mateixes qüestions possiblement ens trobaríem amb que aquests significats s'han transformat i evolucionat. A més a més, el coneixement, els significats, l'atribució de sentit, formen part d'un llarg procés on nosaltres només hem accedit als més petits dels grans maons que construeixen les grans parcel·les de coneixement que conformen la manera d'entendre la realitat de cada persona.

6. BIBLIOGRAFIA

- CANTERO, M. P., DELGADO, B., GIÓN, S., & COLABORADORES. (2011). *Psicología del desarrollo humano: del nacimiento a la vejez*. Alicante: Editorial Club.
- COLL, C., & ONRUBIA, J. (2001). *Desarrollo Psicoógico y Educación 2. Psicología de la educació escolar*. Madrid: Alianza.
- LACASA, P., & HERRANZ, P. (2014). Contexto y Procesos cognitivos. La interacción niño-adulto. *Infancia y Aprendizaje*, 12, 25-47.
- MIRAS, M. (1991). Educacion y desarrollo. *Infancia y Aprendizaje*(54), 3-17.
- MOREAL, M; GUITART M. (2012). Consideraciones educativas de la perspectiva ecológica de Urie Bronfenbrenner. *Universitat de Girona*, 15, 79-92.
- MUÑOZ, A. (2005). La familia como contexto de desarrollo infantil. Dimensiones de análisis relevantes para la intervención educativa y social. *Portularia*, 147-163.
- PALACIOS, J., & RODRIGO, M. J. (1998). *La familia como contexto de desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- PALOMARES , M. (2013). La investigación etnográfica en psicología evolutiva: una forma de avordar la relación entre mente y cultura. *EMIGRA Working Paper*(115).
- PERINAT, A., & COLABORADORES. (2007). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona: UOC.
- PONS I DíEZ, X. (2008). La teoria ecològica del desenvolupament: un marc teòric per a la comprensió del comportament humà. *Anuari de Psicologia*, 19-28.
- VARGAS JIMÉNEZ , I. (2012). La entrevista en la investigación cualitativa: nuevas tendencias y retos. *Calidad en la Educación superior*. Vol. 3(1), 119-139.